

Јасмина Теодоровић

Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац

BRAVE (NEW) WORD RE-VISITED: КРЕТАЊЕ (РАЗЛИКЕ) У (ДИС)КОНТИНУИТЕТУ - АПОКАЛИПСА БЕЗ ПОСЛАНИКА?

У раду се разматрају оне поставке (пост)модернистичког теоријског хоризонта које исти утемељују као компиловани теоријски тоталитет. Преиспитивањем наведених поставки, те и граница (пост)модернитета, покрећу се питања постојања и осмишљавања, како речи литературе, тако и појма субјекта, односно приче, да би се у завршном поглављу преиспитале основне хипотезе рада: кретања разлике у (дис)континуитету, појмови апокалипсе и посланика, као и спрега између књижевности, стваралаштва и живота.

Кључне речи: (пост)модернизам, прича, субјект, (дис)континуитет, апокалипса, посланик, књижевност, стваралаштво, живот

(Пост)модернистичко ирриоведно кретање

У „Контингентним темељима: феминизам и питања постмодернизма“ (Батлер 2007) Џудит Батлер доводи у питање поставке на којима се постмодернизам утемељује, у контексту његове историјске условљености и *иш* теоријске позиције коју заступа, као и значаја *иш* термина који се, како истиче, описивао као „естетичка пракса“ у оквирима друштвено-идеолошке, односно политичке теорије данас. Наиме, да ли, пита Батлерова, *иш* име, као такво, наступа из позиције критике субјекта или, пак, у целовитости тотализујућих друштвених описа свој значај конституише дискурзивном анализом? Уколико је дискурс све што јесте, ако је све текст, ако је субјект *иш* ав, ако (више) нема стварности, да ли тиме долазимо до позиције, односно до постмодернизма као *иш* ојма, те и својеврсног *иш* ројекта?

Фредрик Џејмсон износи тврдњу да „у враћању оне угушене и покопане стварности, те темељне историје на површину текста своју функцију и нужност налази доктрина политичког несвесног“

(Џејмсон 1984: 19), као „нерешиви логички парадокс“, као „приповедно једињење друштвено-симболичког типа“ (Џејмсон 1984: 225), историјска и митоморфна стросовска *дивља мисао*, која кроз приповедно кретање настоји да разбије неподношљиву затвореност квадратуре кругова у „наративном схватању унутрашње кохезије живота“ (Рикер 2004: 152). Да ли је, у том случају, и постмодернистичко *време* онај Џејмсонов „објективни дух“ датог времена који насељавају речи, појмови и идеологеме, као „приповедна једињења друштвено-симболичког чина“ (Џејмсон 1984: 225), ранијих времена? У таквој поставци, дешава се и структурно апстраховање, како језика самог, као делатне силе, тако и стварности,¹ која се, самим тим, своди и на *ајсџиракџиносџи доживљавања*. Шта као своју *мисију-пројекџи* има постмодернистичка хипостаза језика: конструисање паралелене приповедне апаратуре, надовезивање на наслеђене идеологеме, инкорпорисање у постојећу реч литературе или брисање њене речи? Да ли је циљ отварање још једног *меџа*-хоризонта кроз хипостазу *меџа*-језика?

Но, Жак Дерида каже да се одиграо *догађај* у историји појма структуре из доба *episteme* (в. Дерида 1990), те се поставља питање: где и када се догађа децентрирање као мишљење појма структуре, када структура почиње да мисли себе саму, а центар да се конституише као функција која имлицира незавршницу у сагледавању свеукупног хоризонта литерарног текста? Уколико структура може да „мисли себе саму“ кроз метајезик, намеће се и теза да је *знак* уздрмао метафизику *јирисуџиносџи*. Да ли, онда, и приповедно кретање (пост)модернистичког *јиројекџа* поставити као *знак*, својеврсни *џирој* који одлаже и деридијански *џираџ* у постмодернистичкој свести дисеминације која је у сталном току?² Шта јесте *мисао*? Шта јесте (постала) *реч*, уколико готово све равни људског постојања сведемо на дискурзивну детерминисаност? *Шџа* је (пост)модернистички **субјект**: дикурс, наратив, прича, фикција као – историја, мит или утопија, при чему, како истиче Рикер, „ја“ филозофија субјекта нема осигурано место у дискурсу. Она је *ајџојос*. Како се профилише и позиционира *функција* постмодернистичког *ценџира* (са рубова и маргина) који, попут сваке структуре, тежи да усмери, уравнотежи и уреди, док истовремено урушава *средџиџе* које је и

1 Џејмсонов концепт стварности и Рикерова „постојаност у времену“ биће разарањени у даљем тексту рада.

2 У *Kritici cinickog uma*, у контексту политизирања мишљења, Слотердајк истиче „политичко-моралну драму 20. стољећа“ из које је проистекла и „конкуренција *свесџи*“ која је за консеквенцу имала „узајамно испитивачко проматрање идеологија, асимилацију опрека, модернизовање преваре.“ (в. Слотердијк 1983: 6)

изван и унутар структуре? Јесмо ли, ипак, дошли до постмодернизма као противречно кохерентне структуре, а у којој је игра свакако *ушмељена* управо у *функцији* коју има?

Тезе се, у том случају, могу поставити и на следећи начин. Наиме, категорије мишљења, као и Слотердајкове³ свести оваквог субјекта неминовно се ослањају на (неки) центар који постмодернизам Линде Хачион⁴ оспорава и проблематизује. У *Поетици постмодернизма* понуђена нам је још једна визура кроз коју се постмодернизам (као: питање, појам, пројекат?) сада и *поетички* разматра у виду **компилованог теоријског тоталитета**. Поред постмодерног историјског „осећања“⁵ и проблематизовања историје, као и разматрања постмодернизма у контексту специфичне *културне иницијативе*, Хачионова уводи и парадоксалну кованицу историографска метафикција. Историографска метафикција „баца сумњу на саму могућност сваке чврсте гаранције значења, колико год она била смештена у дискурсу“ (Хачион 1999: 180). Можемо ли се уопште позивати на „чврсту гаранцију значења“, било да је она смештена искључиво у дискурсу, или у било ком другом хоризонту ишчитавања литерарног дела, односно Џејмсонове и Рикерове темпоралне конфигурације времена, како писаног, тако и оног **животног наратива**? Чини се да није реч о једном аутономном систему, већ о својеврсном *системском* плурализаму који *производи* смисао прошлости. И историја и фикција конституишу се и као *жанрови* компилованих текстуализованих остатака који допуњавају/попуњавају апорије *стварности*. Које стварности? Оне која „остаје, (...) потпуна, са сопственом садржином“ (Џејмсон 1974: 148)? Како даље наводи Хачионова, сада се дешава једна транзиција у теоријским поставкама проучавања прошлости која се изнова текстуализује и, као вид наративне конфигурације, смешта у (неку) *пошеницијалну* садашњост. У контексту наведених позиција не можемо а да се не запитамо - дешава ли се *транзиција*, и, уколико то јесте случај, у ком правцу се креће постмодернистичка транзиција? Да ли се овај постмодернистички пројекат ограничава на процес *дестабелизације* датости историје и фикције? Не помера ли се, у том

3 У раду ћемо се користити конвенцијом српске транслитерације имена наведеног аутора.

4 У раду ћемо се користити наведеном транслитерацијом имена аутора књиге у званичном српском преводу

5 У контексту „осећања“, односно „осјетљивости“ и „естетички 'осјетљиве' теорије, Слотердајк наводи да је „остати осјетљивим, било такорећи утопијско држање – држати осјетила изоштренима за срећу која неће доћи, али нас ипак приправност за њу штити од најгорих сировости.“; (в. Слотердијк 1983: 13)

случају, и читава једна перспектива из које ће се сагледати и референтни системи на које се постмодернистичка културна иницијатива ослања, онолико колико га доводи у питање?

Децентрирана перспектива из које се успоставља нови *систем* Фукоове: различитости, индивидуалности, аутентичности, специфичности, апорија, пукотина и нереченог, свакако успоставља своја *ујоришња* унутар центра на који се ослања. Уколико се осврнемо и на деконструктивни обрат хијерархије мисао : језик/језик : мисао, намеће се следеће питање: *како* структура „мисли себе саму“ својим (де)центрирајућим кретањем унутар центра? Намеће ли таква структура свој *шрој* и, уколико одлаже *шраџ*, које/чије трагове одлаже – приче, фикције, те и нужно наративно профилисаног идентитета, односно: приче као мита, мита као приче, језика као мита или језика као идеолошки кодирани утопије? А све је наратив – произилази из ових „делотворних“ приповедних кретања. Да ли је (пост)модернистичка *свесћ* још један **конструкт** који нужно тражи деридијанску *иџру* конструисања и де-конструисања, те опет крећемо из почетка, или у њему само привремено завршавамо, рекао би Пол Рикер, а да бисмо поново отпочели? Подсетимо се. Завршнице у херменеутичком кретању текста, било у културолошко-идеолошким датостима, било у кретању кроз текст, нема! Говоримо ли, онда, и о *мишмама* неопходним да бисмо створили структуру која ће мислити себе саму, о митемама које ће управо *осмислиши* постојање и субјекта и приче као такве?

Дух Вавилона

У „Духу Вавилона – дух Израиља“, Светислав Басара каже:

„Вавилон је повест и повест је Вавилон. Корен *bil* од кога долази име Вавилон, означава збрку, пометњу. (...) Повест Вавилона и Израиља јесте историја света. (...) Ту је све: идолопоклонство, технологија, привид, раздвојеност речи и тела. Историјски круг се тако, на самом почетку, затворио унутар зидина града (...) јер је све почело од једног погрешно схваћеног мита, мита о обећаној земљи. (...)“ (Басара 2008: 27-28)

Запитајмо се, онда, да ли и алегоријска приповедна означања, као трајна димензија књижевних, историјских и културолошких текстова, заиста одражавају, како тврди Џејмсон, нашу колективну фантазију, како о историји, тако и о стварности? Да ли таква означања одражавају „темељну димензију нашег колективног мишљења“ (Џејмсон 1984: 37)? Настојимо ли, заправо, да у Џејмсоновом *херменеутичком пројекту* и у теоријским поставкама *по-*

сти модерностичкој пројектиа Батлерове, испишемо јединствену колективну причу и у контексту поставки Ролана Барта о „логичким противуречностима“ као старим *авешима* (в. Барт, 1975)? У контексту форме, истаћи ћемо Бартову тезу да је *смисао* увек пун, спрам форме која је увек празна. Постајући формом, смисао се празни, али не и укида. Остаје *реч* која увек изнова тражи **значање**. Ипак, изгледа да је **живот** напослетку, а можда понајпре, увек ТУ, као она димензија која одлаже смисао, односно његову коначну исцрпљеност, док га нека форма, у себи и кроз себе, увек вешто скрива управо да бисмо за *смислом* **трагали**. С тим у вези, намеће се и питање: шта јесте (пост)модерностичко Сопство као Други, следећи Рикерову тезу да је „Сопство (могуће) само утолико ... уколико Други“ (в. Рикер 2004)? Шта представља Џејмсонова јединствена колективна прича? Чија је то прича – постмодерностичког пројекта, уобразиље, литературе, Рикеровог наративног идентитета субјекта, Слотердајкове конкуренције међусобно проматраних идеолошких свести, Џејмсонове логике позног капитализма, Деридине „самомислеће“ деконструисане и (де)центриране структуре, Фукоове апокалиптично-еукалиптичне апорије кроз коју се отвара Џејмсонов „доњи простор“ *текстовно нереченог*, Лаканово реално, односно Алтисеров одсутни узрок у коме се управо отвара и хоризонт историје као „приповедне категорије у проширеном смислу“ (Џејмсон 1984: 120)?

Рикерова *постијаности* у *времену* враћа нас на Џејмсонову тезу *присујне стварности*, односно *вечног несавршеног сада*, преузету од Ернста Блоха, а која гласи:

„За временску садашњост (...) карактеристично је пре свега одсуство сваке праве присутности, сваке стварне пуноће бића: садашњост је некаква шупљина, недовољност, мрак, (...) тај мрак садашњости изједначаје се са целим питањем идентитета, са границама наше способности да се вратимо самима себи, или поседујемо себе саме (...) Јер живот значи и бити присутан, он не значи само пре или после, антиципацију или накнадни утисак. Он значи ухватити час (...), он значи чврсто држање за Сада“ (Џејмсон 1974: 145-146)

Међутим, то Сада опстаје као својеврсна утопија, као историје приче, као *глас* наративног идентитета, јер „нада је увек осујећена, будућност је увек нешто *друго*“, „док садашњост егзистенције, која тера све друго према напред и према којој све друго стреми, сама је најмање доживљавана“ (Џејмсон 1974: 148). Уколико „Сопство као други (...) наглашава да ипсеитет сопства имплицира алтеритет до тог степена да се једно не да мислити без другог“ (Рикер 2004:

10), не можемо а да се не запитамо - шта је, у овој Причи, наше Сопство, односно други: „монистичка ствар“ Батлерове, доктрина политичког несвесног, друштвено-симболички чин, текстуално конструисање стварности, делатна сила, апокалиптична апорија отварања нашег *бића*, *мета*физика не-присутности, парадокс апстрактности доживљавања, перманентна дисеминација смислова и значења, још једна митема, узајамно испитивачко проматрање идеологија, форма која ће нам увек измицати, уобразиља, митоморфна утопија, још једно *несавршено сада* које нас мами остављањем *шрага*, погрешно схваћен мит о Обећаној земљи, још једна историја које није *садржана*, утемељена премиса *прелома*?

У Канону (пост)модернистичке „јединствене“ Приче, као: наративне конфигурације, друштвено-симболичког чина 20. и почетка 21. века, логике позног капитализма, херменеутике наративног Сопства и друштвено-идеолошког хоризонта са својим идеологемама које насељавају објективних дух, односно културолошку и идеолошку датост наративног гласа *овога* времена, те и литературу која је у том контексту као таква и настала, питамо се: имамо ли права на смирај речи и говор живота? Имамо ли (и даље) начина да *говоримо* без речи, без мисли? Постојимо ли *ван* наративних/дискурзивних модуса? *Шта* и *ко* у (пост)модернистичкој констелацији теоријске мисли конституише субјект? У којим и каквим просторима обитава *прича*? *Шта* Причу испреда, уколико је искуствена реалност најмање доживљавана? Брише ли се реч литературе бујицама теоријских конструктора? Производи ли се *пара-литература*?

Утопија контигенцијских темеља постмодернизма: после модернизма и постмодернизам - после постмодернизма „посл“?

Постмодернистичку пародију Хачионове, Фредрик Џејмсон замењује својим добро познатим концептом *постпост*, у контексту постмодернизма као анти-модернистичког става, постмодернизма као утопијског импулса наглашене *присућности* и *прага* високе модерне. У констелацији антимодернистичке vs. постмодернистичке, сада, *оријентације*, постмодернистичка оријентација настоји да успостави нову конзервативну културну контрареволуцију кроз културолошко-дискурзивне *кодове*, једне, условно речено, нове сцене. Поларитети антимодерно/постмодерно представљају својеврсни историјски прекид, дисконтинуитет, чиме се управо и доводи у питање „употребљивост“ постмодернизма, сада и као

категорије (в. Jameson 1991). Модернистички стил постаје постмодернистички код, док „та пролиферација друштвених кодова данас (...) такође представља политички феномен“ (Jameson 1991: 17)⁶, те и дискурзивна хетерогеност постмодернистичке оријентације остаје без норме. У том смислу, пародија бива замењена пастишом, „као имитацијом једног специфичног или јединственог, идиосинкратичког стила, који носи лингвистичку маску, говор у језику који је мртав“ (Jameson 1991: 17). Џејмсонов (пост)модернистички пастиш јесте „blank parody“ Хачионове постмодернистичке поетике. Пост-литерарност позног капитализма, по Џејмсону, поништава могућност реализације било каквог великог *колективног пројекта*. Да ли се и после постмодернизма, као друштвено-културолошког, односно идеолошког феномена, као *кодиране* последице колапса високе модерне, отвара простор ка новим *кодовима*? Да ли је језик до те мере хипостазирао да можемо говорити само о поменутом *аистраховању* (већ) *аистраховано*, о *кодирању* (већ) *кодирано*?

Са колапсом идеологије стила високе модерне, како даље наводи Џејмсон, „произвођачима културе“ није преостало ништа друго до да се окрену *прошлости*, на коју се неминовно ослањају као на референтни систем, дестабилишући га, пародирајући и проблематизујући га. Враћамо ли се, ипак, на почетне позиције овог рада, а којима смо трасирали пут до тезе да, заправо, говоримо о *кодираним њалимјесетима*, како теорија као својеврсних идеологија, тако и литература? Или је реч о теорији/идеологији и литератури као о референтним системима који ступају у дијалектичке односе Рикерове позитивне и негативне херменеутике, то јест залазе у раван Џејмсонове позитивне, утопијске херменеутике која нужно бива стављена у кретање деловањем историјског *импулса*?

Ипак, поново се запитајмо – имамо ли (и даље) литературу? Имамо ли неко *сада*? Или нам се Живот, Литература и Сада, у свеукупном теоријском, научно-академском, друштвеном и политичком хоризонту лагано разливају и претапају у дијалектику идеолошки кодирани теорије и литературе, то јест бришу кроз сопствену *реч*, која, намеће се, није (више) њена? Чија је? Уколико је и постмодернизам својеврсна дијалектичка тенденција ка иновацији, не ствара ли се онда и нова Утопија кроз потрагу за „новом“ Причом? А шта би била следећа нова Прича? Екстензија, намеће се, већ постојеће утопије? Или се крећемо ка апокалипси апокалип-

6 Цитати из оригиналног издања на енглеском наведени су у преводу аутора рада.

се⁷, као, опет, својеврсној утопији утопије, ако смо више у стању да поседујемо такву свест која би могла да замисли још један *аи-сраховани њалимисесџи кодова*? Уколико то може бити случај, неминовно и теорија и литература и ми постајемо Рикеров *аиџоџос*, односно *хиџерреалности* у којој се укида, како Деридин *difference*, тако и Џејмсонова дијалектика Идентитета и Разлике.

„У досадашњој повијести човјечанства бивање рефлексивних кривих и опаких положаја свијести, вазда бијаше културнопатологијским симптомом“, док се „испод сваке јавне речи крију приватне суздржаности, протусвијетови и ироније и гдје испод јавних обзнањивања теку нијеме субмонолози“ (Слотердијк 1983: 375).

Куда води „неми субмонолог“ постмодернистичке Приче? Да ли се, заиста, како Слотердајк истиче, дешава „неки преморбидни или постморбидни стадиј који се растеже у нову нормалност“ (Слотердијк 1983: 376), док се историјски и културолошки феномени представљају као оне инстанце које су најпогодније за наплату друштва које је у прогресиви естетике датог историјског тренутка? И каже нам цинични Слотердајк да се у модернизовању несретне свести - уздигемо *изнад* Апсурда! Заиста - живимо ли? Да ли желимо да се упустимо у цинични провод? Поседујемо ли такву свест и језик изражаја те свести као рефлeksiју постмодерног *сџања*, а којим ћемо се наративно кретати кроз: историју, друштво, културу, теорију, још једну утопију, и уронити у Рикерово наративно конфигурисање идентитета-*idem* у корелацији са идентитетом другог од Сопства, не би ли некако поднели неподношљиву херметичност квадратуре круга?

„У нашем мишљењу нема више ни искрице полета појмова и екстаза разумјевања. Ми смо просвијећени, ми сми апатични. О љубави спрам мудрости ни издалека нема говора. Нема више никаква знања, којег би се могло бити пријатељем (*filos*) (...) Како ћемо прогурати да с тиме живимо а да не окаменимо“ (Слотердијк 1983: 375)?

Brave (New) Word Re-visited: креџање (разлике) у (гис) конџинуиџеџу – аџокалиџса без џосланика?

Приметићемо да у *комџилованом џеоријском џоџалиџеџу* претходних поглавља овог рада „све неприметно клизи, звекеће попут ритмичног бајања док се не уљушкамо у неприметност пузања

7 Термин „апокалипса“ у раду је изведен од грчког *Αποκάλυψις*, као „подизање вела“ / „откривање“ / „отварање“, спрам термина „*eucalyptus*“ који је изведен од грчког „*eu*“ као „добро“ и „*kalupto*“ што значи „прекрити/затворити“.

кроз еоне сумиране прошлости“ (Хаксли 1980: 150). Подсетимо се. Наслов недавно одржаног округлог стола гласи (*Пост*)модернизам, апокалипса и књижевност. Зашто смо узели реч ако ће Фуко рећи следеће:

„Уместо да узем реч, радије бих био њоме обузет како бих измакао сваком почетку. Волео бих да време свог говора разазнам као један безимени глас који ми је одавно претходио; био бих задовољан када бих се надовезао на његове речи, када бих их наставио, када бих се сместио, а да не будем примећен, у пукотине тог говора, који као да ми даје знак (...) Уместо да сам неко од кога дискурс потиче, био бих у случају његовог развијања само мајушна лакуна и можда тачка могућег краја“ (Фуко 2007: 5)?

Да ли и ми, као и Фуко, имамо чежњу да избегнемо почетак (а ипак смо привремено почели), чежњу за безименим гласом који нам је одавно претходио и могућим крајем (а ипак смо привремено завршили)? „Радије бих“, „Волео бих“, „био бих“... – све је лично и у потенцијалима. Да ли смо, онда, и *Изгубљени рај* као „изгубљеног“ икада имали? Или га све време, као таквог, у СЕБИ имамо, исто колико и потребу да га упорно, као *Не-изгубљеног*, на другим „местима“ тражимо? Јесте ли и то нека наша апокалипса (као Крај... чега?) од које страхујемо, исто толико колико јој се надамо јер ће нам, можда, понудити хоризонте који су „Beyond All Evil or Good“? Онда и прича, апокалиптична или еукалиптична, па и ова наша, јесте заиста унапред изгубила могућност свог краја.

„Brave (New) Word Re-visited“ из наслова рада није игра: речи-ма, префиксима, заградама и интерпункцијом. *Brave* носи значење „красни“ од енглеског „splendid, excellent“, не „врли“, иако нам се, ипак, може учинити да би Реч хтела да докаже и своју „врлост“, путујући четири века, све до етичких и идеолошких расправа друге половине 20. и почетка 21. века. *Re-visited* упућује на поново „посећени“ свет у коме тражимо или не (?) оно Ново (*New*) из заграде. Чему се опет навраћамо? Зашто се стално навраћамо, уколико смо у *Изгубљеном рају* апокалипсе која посланика нема? У *Красном*, додаћемо, и *врлом* „новом“ свету данашњице Реч јесте постављена у неке нове матрице дискурса, облике/форме приповедања. Али питаће књижевност, питаће живот - да ли су се у нама промениле речи попут: љубав, блискост, смрт, чежња, слутња, бол, самоћа, радост, нежност, страст...? Јесу ли то само речи? Ношени читавом бујицом „пост“ префикса (постфордизма, постиндустријализма, посткомунизма, постколонијализма, постмодернизма), питамо се, када би остао само префикс „пост“, сâм, „огољен“, без „ослонаца“

(фордизма, индустријализма, комунизма, модернизма) – шта остаје? Ми, Уметност (стварање) – Живот (!)! А можда и „само“ *безимени ГЛАС* који нам је одавно претходио?

Уколико у *Красном (Врлом) Новом Свету*, што у претходном поглављима овог рада све време јесмо чинили, поново размотримо питање *разлике* која је *различито* интерпретирана из перспективе широке лезе унутар још шире лезе *различитих* перспектива, у кретању свакако јесмо. Или се, пак, од силног кретања обресмо у Бодријаровом *stasis*-у? Уколико јесмо у кретању, било *премошћавања* „непремостивих“ путања између неба и земље, богова и смртника, било у неумитном кретању приповедног апарата, кретање одбацује још један префикс – овога пута „дис“, што нас свакако навраћа на преиспитивање оног *New* у заградама. Иза Речи стоји црта и „апокалипса без посланика“ са знаком питања. Шта је апокалипса, опет, у широкој лези различитих интерпретација? Чија је то апокалипса, уколико је и *Рај* „увек-већ“ *Изгубљен*? Да ли нам је потребно преиспитивање *посланства* као доказа/сведочанства/потврде – нас, нашег дела, нашег живота? Кажу да је „аутор“ (ја, субјект, човек) мртав. Ако није васкрснуо баш оног тренутка када га прогласисмо мртвим. Да ли, у том случају, ми (аутори, субјекти, ствараоци, читаоци, људи) при-добивамо улоге посланика? Постајемо ли уметници, како кроз уметност коју стварамо, тако и кроз ону коју доживљавамо у свету својих индивидуалних перцепција? Или смо постали пуки продукти друштвено-идеолошких кодова? Онда, уистину, као да никада нисмо ЖИВЕЛИ, и као да никада нисмо (били) ТУ!

Може бити да је све што је аутор овог рада у претходним поглављима написао опште место. Уколико то јесте случај, онда аутора овог рада општа места управо највише занимају. Она маме да се изуште/испишу следеће речи: конвенција, детерминисано, потврђено, „познато“ (*New* нам онда заиста остаде у заградама), доказано...? Научним објективизмом? Опште место као: ушушкано, укалупљено, испитано, проверено. Опште место као: фордизам, индустријализам, комунизам, модернизам...на које ћемо се „ослонити“ и које ћемо преиспитивати, пародирати, проблематизовати...? А нико никада живео У: фордизму, индустријализму, комунизму, модернизму? Постојимо ли онда МИ (као ЈА) у ПОСТ-модернизму? Постаде ли сваки „пост“ опште место, и опет, колико оног тренутка када смо почели да га „додајемо“ на: фордизме, индустријализме, комунизме и модернизме у којима, изгледа, „као“ да нисмо били ТУ? Ако је

тако, онда је добро што смо утабали толико „путева-ослонаца“ у непрекидној дисеминацији трагова и смислова. Парадоксално?

И конвенције кажу да радове, „пишемо МИ“, да ћемо тезу „разматрати МИ“, да ћемо се „на следећу поставку осврнути МИ“. Је ли ма какво год ЈА, у том МИ, заувек изумрло? Како и колико се општим местима опиру: Ја, живот, књижевност, уметност? Или бисмо пре да се запитамо колико се не опиру? Ако, пак, нећемо или не желимо да покренемо питање општих места, већ бисмо у „Врлом новом свету“ да их заобиђемо, онда нека неко ЈА промоли, опет, ма какво год СВОЈЕ ЈА, да би овај, данашњи свет престао већ једном да буде толико „Красан“! Нека почне да се помаља - без префикса, без суфикса! Јесу ли му/нам (толико) битни? У противном, кроз сопствене еукалипсе ми клизимо ка оној апокалипси која не нуди ни NEW ни BEYOND (All Evil or Good), као ни могућности привремених почетака и привремених завршетака у садашњости тренутка Живота!

Литература

- Барт 1975: R. Bart, *Zadovoljstvo u tekstu*, Niš: Gradina
- Басара 2008: S. Basara, *Drvo istorije*, Beograd: Službeni glasnik.
- Батлер 2007: Dž. Butler, „Kontigentni temelji: feminizam i pitanje „postmodernizma, Šejla Benhabib, et al., *Feministička sporenja: filozofska razmena*, Beograd: Beogradski krug.
- Дерида 1990: Ž. Derida, „Структура, знак и игра у дискурсу хуманистичких наука“, Ž. Derida., *Bela mitologija*, Novi Sad: Bratstvo-jedinstvo.
- Рикер 2004: П. Рикер, *Сойство као дружи*, превео Спасоје Ђузулан, Београд, Никшић: Јасен, службени лист СЦГ.
- Слотердијк 1983: P. Sloterdijk, *Kritika ciničkog uma*, Zagreb: Globus.
- Фуко 2007: M. Fuko, *Poredak diskursa: pristupno predavanje na Kolež de Fransu*, Loznica: Karpos
- Хаксли 1980: A. Huxley, *Divni novi svijet*, Zagreb, Sarajevo: August Cesarec, Svjetlost.
- Хачион 1999: L. Hačion, *Poetika postmodernizma: istorija, teorija, fikcija*, Novi Sad: Svetovi.
- Џејмсон 1974: F. Džejmson, *Marksizam i forma*, Beograd: Nolit.
- Џејмсон 1984: F. Džejmson, *Političko nesvesno: Pripovedanje kao društveno-simbolički čin*, Beograd: Rad.
- Џејмсон 1991: F. Jameson, *Postmodernism or, the Cultural Logic of Late Capitalism*, Durham: Duke University Press.

Jasmina Teodorović

**BRAVE (NEW) WORD RE-VISITED: TRANSITION OF
(DIFFERENCE) IN (DIS)CONTINUITY – APOCALYPSE
WITHOUT THE MESSENGER?**

Summary

The paper examines the tenets upon which the (post)modern theoretical premises are established as a set of theoretical constructs. By means of re-examining the tenets in question, the issues of the existence and meaning of literature, as well as the subject, that is to say story, are hereby raised. The final segment of the paper ponders over the principal hypotheses set forth within the lead-in chapters of the paper, such as: the transition of the notion of (dis)continuity, apocalypse, messenger, and the interrelation between literature, creation and life.

Key words: (post)modernism, story, subject, (dis)continuity, apocalypse, messenger, literature, creation, life

Прихваћено за штампу септембра 2010.